

MALTA

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH D. CAMILLERI**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH A. FILLETTI**

Seduta tat-13 ta' Marzu, 2006

Appell Civili Numru. 454/1992/1

Carmen Bonello

v.

Emanuel Bonello

Il-Qorti:

I PRELIMINARI

1. Fit-18 ta' Frar, 1962 Carmen Bonello, hawnhekk imsejha "l-attrici" jew "l-appellata", izzewget lil Emanuel Bonello ("il-konvenut" jew "il-appellant") u minn dan iz-zwieg kellhom zewgt itfal.

2. Carmen Bonello giet awtorizzata, b'digriet moghti mis-Sekond Awla tal-Qorti Civili fit-30 ta' Marzu 1992, sabiex tipprocedi ghas-separazzjoni personali minn ma' zewgha.

3. Fis-27 ta' April tal-1992, Carmen Bonello pprezentat citazzjoni quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili fejn sostniet li l-hajja konjugali bejn il-kontendenti ma kenitx ghadha aktar possibbli billi l-konvenut irrenda ruhu hati lejha ta' ingurji gravi, eccessi, mohqrija, theddid u abbandun, oltre li z-zwieg ta' bejniethom tkisser irremedjabilment. L-attrici ghalhekk talbet li dik il-Qorti:-

(1) tippronunzja bejn il-kontendenti s-separazzjoni personali minhabba htija jew htijiet tal-konvenut u tawtorizza lill-attrici tghix separata minn zewgha;

(2) tapplika interament jew in parti d-disposizzjonijiet taht l-Artikolu 48 u 50 tal-Kodici Civili in kwantu applikabbli ghall-kaz;

(3) tillikwida l-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-konjugi u tiddividi u tassenja l-istess skond kif il-Qorti jidhrilha hekk xieraq fic-cirkostanzi tal-kaz;

(4) tikkundanna lill-konvenut jissomministra ghaliha dik ir-retta alimentarja li tigi stabbilita mill-Qorti u bil-modalitajiet opportuni.

4. Il-konvenut ikkontesta l-allegazzjonijiet u t-talbiet attrici u eccepixxa:-

“Illi t-talbiet ta' l-attrici ghandhom jigu respinti bl-ispejjez peress illi huma infondati fil-fatt u fid-dritt billi hi l-istess attrici li hi kagun tad-disgwid matrimonjali *de quo*; u li fil-fatt hija persuna insopportabbli u l-agir taghha wassal sabiex ommha, l-uniku huha, uliedha u zewgha ggiieldu maghha ghaliex ma felhux ghaliha aktar.”

5. Fl-24 ta' Frar 2005, il-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja), li semghet din il-kawza kontestwalment mal-kawza 414/92 fl-ismijiet inversi (u li s-sentenza finali fl-appell qed

tinghata illum stess) tat is-sentenza taghha, li d-dispozittiv taghha jghid hekk:-

“Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet kollha tal-konvenut in kwantu l-istess huma inkompetenti [recte: inkompatibbli] ma' dak hawn deciz, **u filwaqt li tichad ir-raba' talba stante li l-attrici rrinunzjat ghall-istess permezz tal-kuntratt datat l-1 ta' Gunju 1999, fl-atti tan-Nutar Carmelo Mangion, tilqa' t-talbiet attrici l-ohra biss fis-sens hawn premiss b'dan illi:-**

1. Tippronunzja bejn il-kontendenti s-separazzjoni personali minhabba htijiet tal-konvenut u tiddikjara li l-istess konvenut kien hati *verso* l-attrici ta' eccessi, sevizzi, inkluzi swat, mohqrija, ingurji gravi, abbandun u adulterju li kawza ta' l-istess iz-zwieg bejn il-partijiet tkisser irrimedjabbilment, u ghalhekk jirrizulta li l-konvenut kien principarjament hati ghal din il-firda personali; tiddikjara wkoll li minhabba dan l-agir tal-konvenut u minhabba l-inkompatibilita` ta' karattru l-hajja konjugali ta' bejn il-partijiet ma ghadhiex aktar possibbli;

2. Tilqa' din it-talba u tapplika interament id-disposizzjonijiet taht l-**Artikolu 48 u 50 tal-Kodici Civili** inkwantu applikabbli ghall-kaz kontra l-istess konvenut;

3. Tilqa' din it-talba u tiddikjara xolta l-komunjoni ta' l-akkwisti ta' bejn il-partijiet u dan b'effett mill-1 ta' Gunju 1999, u dan anke permezz ta' kuntratt pubbliku ta' l-istess data publikat min-Nutar Carmelo Mangion, u tillikwida r-rimanenti assi tal-komunjoni ta' l-akkwisti li kienet ezistenti bejn il-konjugi u tiddividi u tassenja l-istess skond kif indikat f'din is-sentenza b'dan illi tordna u tiddeciedi:-

(a) Illi t-tmint elef (8,000) sehem tal-Mid Med Bank ghandhom jinqasmu bejn il-partijiet, flimkien mad-dividendi kollha li aggrixxew fuq l-istess ishma sad-data tad-divizjoni effettiva;

(b) Illi l-partijiet ghandhom ukoll jaqsmu ugwalment bejniethom l-ammont ta' elf Lira Maltija (Lm1,000) deposiztati fil-Bank of Valletta plc;

(c) Illi l-poloż kollha ta' assikurazzjoni indikati mill-Perit Legali u anke msemmija mill-konvenut a fol. 639 tal-process Citaz. Numru 414/20 ghandhom ukoll jigu lkoll likwidati u r-rikavat jinqasam bejn iz-zewg partijiet (CB7);

(d) Illi l-mara Carmen Bonello qed tigi assenjata l-mobbli u l-ghamara kollha ezistenti fid-dar konjugali "l-Orangerie", Triq l-Uqija, ta' l-lbragg, kif deskritti fir-rapport tekniku ta' Alfred Camenzuli, u dan kif determinat ukoll mill-istess Perit Legali Dr. Peter Fenech, b'dan li Emanuel Bonello ghandu jigi kkumpensat bl-ammont ta' erbat elef Lira Maltija (Lm4,000) li ghandhom jigu mhallsa lilu minn martu u wkoll l-istess Carmen Bonello ghandha tikkonsenja lil zewgha tlett vazuni kbar hemm indikati. Ghall-fini ta' pratticita` dan l-ammont ser jigi mnaqqas mill-ammont ikbar li l-istess Emanuel Bonello qed jigi kkundannat li jaghti lil martu abbazi ta' paragrafu (g) ta' din is-sentenza;

(e) Illi Emanuel Bonello qed jigi assenjat il-mobbli kollha ezistenti fil-fond "Evita", Sqaq Imnieqa, Naxxar, kollox kif deskritt mill-istess Perit Tekniku fl-imsemmi rapport tieghu u wkoll abbazi tar-regonamenti maghmula mill-Perit Legali, li f'dan il-kaz din il-Qorti qeghda wkoll taddotta;

(f) Illi Carmen Bonello qed tigi assenjata l-vettura Peugeot 205 Reg. No. IAW – 098, filwaqt li Emanuel Bonello qed jigi assenjat l-vettura Reg. No. CAS – 287, liema karożzi gia` jinsabu fil-pussess rispettiv ta' kull parti; il-karożza tal-marka Morris ghandh tinbiegh u r-rikavat jinqasam bejn il-partijiet f'porzjonijiet ugwali bejniethom;

(g) Illi Emanuel Bonello ghandu jhallas lil Carmen Bonello s-somma ta' Lm5,356.50 rappresentanti nofs l-ammont tas-somma ta' Lm10,731 li l-attur [recte: konvenut] jammetti li zbanka meta telaq mid-dar konjugali, u ghalhekk din il-Qorti qed taccetta s-sottomissjonijiet tal-konvenuta [recte: attrici] f'dan ir-rigward u qed tirrigetta r-regonament tal-Perit Legali f'dan il-kuntest; ma hemm l-

ebda dubju li dawn kienu fondi tal-komunjoni li gew utilizzati biss mill-attur [recte: konvenut] u l-konvenuta [recte: attrici] ghandha tigi kkompensata ghall-istess. Peress li Carmen Bonello ghandha taghti lill-attur [recte: konvenut] l-ammont ta' Lm4,000 kif indikat f'paragrafu (d) hawn indikat, jirrizulta li l-Emanuel Bonello ghandu jhallas lil martu l-ammont ta' Lm1,356.50;

(h) Illi il-kreditu Emanuel Bonello kontra certu Joseph Doublesin skond skrittura ta' kostituzzjoni ta' debitu datata 8 ta' Marzu 1990 u li huwa insinwat fl-ammont ta' Lm16,000 ghandu jinqassam bejn il-partijiet kemm f'dak li huwa kapital u kemm f'dawk li huma interessi;

(i) Illi d-dejn kollu dovut lill-Kummissarju tat-Taxxi Interni bhala taxxa ghandhom jithallsu bin-nofs bejn il-partijiet kif gie indikat mill-istess Perit Legali fir-relazzjoni tieghu

(j) Illi tordna lil Emanuel Bonello sabiex ihallas lil Carmen Bonello s-somma ta' sbatax il-elf, u hamsin lira Maltija (Lm17,050) rapprezentanti sehem Carmen Bonello mill-proprietajiet li Emanuel Bonello biegh lil terzi u li huwa wahdu inkassa l-prezz taghhom u liema proprietajiet gew indikati mill-Perit Legali f'paragrafu 26 tar-relazzjoni tieghu, u din il-Qorti taddota r-regonament tal-Perit Legali f'dan ir-rigward;

(k) Illi kull dejn intavolat [recte: talvolta] dovut lil Vincent u Alfred Borg qed jigi assenjat esklussivament lil Emanuel Bonello, li in verita` amministra huwa dejjem l-istess; filwaqt li kull dejn dovut lill-Ministeru ta' l-Ambjent kif indikat f'paragrafu 28 tar-relazzjoni peritali ghandu jinqassam bin-nofs bejn il-partijiet;

(l) Illi Emanuel Bonello ghandu jhallas ukoll l-ammont ta' cens indikat fir-relazzjoni peritali b'effett minn Ottubru 1991 sad-data tas-sentenza bir-rata ta' Lm100 fis-sena u dan skond kif indikat f'paragrafu wiehed tar-relazzjoni peritali;

Kopja Informali ta' Sentenza

(m) kull pensjoni dovuta lil Emanuel Bonello ghandha tinqassam bin-nofs bejn il-partijiet b'dan li nofs l-istess pensjoni u allura kull pensjoni li tithallas lil Emanuel Bonello ghandha tithallas lill Carmen Bonello u allura ghandha tinbaghat direttament lilha u ghalhekk ghal dan l-iskop kopja ta' din is-sentenza ghandha tigi notifikata lill-persuni u entitajiet li johorgu tali pensjoni sabiex jaderixxu ruhhom ma' l-istess;

(n) Illi Emanuel Bonello ghandu jhallas ukoll l-ammont ta' elfejn, tmien mija u hamsin lira Maltija (Lm2,850) rapprezentanti arretrati ta' manteniment kif ikkalkulati mill-Perit Legali f'paragrafu 3 tar-relazzjoni tieghu, b'dan li s-sottomissjonijiet ta' kull parti qed jigu rigettati minn din il-Qorti;

(o) Illi fl-ahharnett Emanuel Bonello ghandu wkoll ihallas lill-konvenuta l-ammont ulterjuri ta' tlett elef, tmien mija u disgha u hamsin lira Maltija (Lm3,859) rapprezentanti sehma mis-somma kapitalizzata ta' pensjoni li l-attur [recte: konvenut] ircieva, kollox abbazi ta' dak indikat mill-bravu perit legali fir-relazzjoni peritali tieghu f'paragrafu 4 ta' l-istess relazzjoni;

4. Tichad din it-talba.

Bl-ispejjez tal-kawza ghandhom jibqghu a karigu tal-konvenut.

Illi *inoltre* minhabba li l-partijiet abbuzaw mill-proceduri quddiem din il-Qorti u dan huwa rifless kemm mill-mod li l-partijiet resqu l-provi taghhom u kif il-partijiet irregolaw il-gbir tal-provi u kif ukoll minhabba n-nuqqas ta' kull parti f'din il-kawza li tressaq il-provi taghha fi zmien ragonevoli u fit-termini ndikati mill-Qorti, tant li jirrizulta mill-verbali quddiem il-Qorti diversament presjeduta, u kif anke mis-seduti mizmuma quddiem dak li kienet il-Perit Legali, li nzammu diversi seduti izda provi ma tressqux mill-partijiet, b'dan li jirrizulta bla ebda dubju li z-zewg partijiet tawlu l-proceduri bla bzonn anke minhabba l-pika esegerata taghhom, u fil-fatt din il-kawza qed tinqata' biss illum wara kwazi tlettax-il sena u ghalhekk din il-Qorti

b'applikazzjoni tal-**paragrafu 10 tal-Iskeda "A" tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta** tordna lil kull parti thallas is-somma ta' elf lira Maltija (Lm1,000) bhala spejjez addizzjonali fir-Registru tal-Qorti, liema hlasijet ghandhom isiru minn kull parti fi zmien tlettin (30) gurnata mid-data ta' din is-sentenza."

II L-APPELL U L-APPELL INCIDENTALI

6. Il-konvenut Emanuel Bonello hassu aggravat minn din is-sentenza u ghaldaqstant appella mnha quddiem din il-Qorti permezz ta' rikors ta' appell ipprezentat fis-16 ta' Marzu, 2005. Il-konvenut appellanti, wara li indika diversi aggravji li ser jissemmew aktar tard f'din is-sentenza, talab li din il-Qorti joghgobha tirrifirma s-sentenza appellata billi:-

- (1) tichad it-talbiet ta' l-attrici appellata;
- (2) tilqa' l-eccezzjoni tal-konvenut billi tiddikjara s-separazzjoni legali u personali bejn il-kontendenti, izda b'tort unikament ta' l-attrici appellata;
- (3) tordna, fir-rigward tal-paragrafu 3(d) sabiex il-mobbli ezistenti fil-fond Orangerie, Triq il-Uqija, Swieqi, jigu divizi u assenjati bejn il-partijiet f'ishma ndaqs bejniethom;
- (4) tordna, fir-rigward tal-paragrafu 3(j) tas-sentenza appellata, li l-appellant ihallas lill-attrici appellata s-somma ta' Lm14,200 minflok is-somma ta' Lm17,050;
- (5) tordna, fir-rigward tal-paragrafu 3(k) tas-sentenza appellata illi d-dejn imsemmi f'dan il-paragrafu ghandu jithallas mill-partijiet f'ishma ndaqs bejniethom;
- (6) tiddikjara fir-rigward tal-paragrafu 3(l) tas-sentenza appellata illi l-ebda cens ma huwa dovut;
- (7) tordna, fir-rigward tal-paragrafu 3(m) illi kull pensjoni dovuta lill-appellant tigi percepita minnu esklussivament;

(8) tordna u tikkundanna lill-attrici appellata, fir-rigward tal-paragrafu 3(o) tas-sentenza appellata thallas lill-appellant is-somma ta' elf tlett mija u sitta u sitting Lira Maltija (Lm1,366); u

(9) tiddeciedi u tordna illi l-kreditu ta' Carmen Gatt u Elizabeth Muscat kif ukoll id-debitu dovut lil Victor Eminyan jigu assenjati lkoll lill-konvenut filwaqt li tordna lill-appellant ihallas lil martu nofs ir-rimanenti somma, u dan wara li tirrevoka, thassar u tannulla dawk il-partijiet ta' l-istess sentenza li taghhom qeghda tintalab ir-riforma kif fuq inghad u tikkonferma s-sentenza appellata fil-kumplement taghha; b'dan pero` illi ghar-rigward l-ahhar parti tas-sentenza appellata fejn l-appellant gie ordnat ihallas is-somma ta' elf Lira Matija bhala spejjez addizzjonali fir-Registru tal-Qorti, billi m'hemmx appell minn din l-ordni, l-appellant qieghed minn issa jirrizerva d-drittijiet kollha tieghu, inkluz rimedji ghal ksur tad-drittijiet fundamentali tieghu. Bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra Carmen Bonello.

7. Min-naha taghha, l-appellata Carmen Bonello kkontestat dan l-appell b'risposta prezentata fl-4 ta' April 2005 fejn sostniet li s-sentenza appellata hija ekwa u gusta u ghalhekk ghandha tigi kkonfermata ghal dak li jirrigwarda l-assenjazzjoni tat-tort ghat-tkissir taz-zwieg lil Emanuel Bonello. Hija stqarret ukoll li s-sentenza appellata hija gusta wkoll fejn applikat is-sanzjonijiet kontemplati fl-Artikolu 48 u 50 tal-Kodici Civili kontra Emanuel Bonello.

8. Madankollu, billi l-attrici appellata thoss li haqqha parti akbar mill-komunjoni ta' l-akkwisti minn dik assenjata lilha, hija pprevalixxiet ruhha mid-dritt taghha skond l-Artikolu 240 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta u ghalhekk intavolat ukoll appell incidental. L-appellata hassitha aggravata mid-decizjoni appellata dwar il-porzjon tal-komunjoni ta' l-akkwisti li l-ewwel Qorti assenjat lilha per konsegwenza tat-tortijiet skond hi mhux zghar ta' Emanuel Bonello fil-konfront taghha. Fl-appell incidental taghha l-appellata ssemmi diversi aggravji.

Ghalhekk l-appellata talbet lil din il-Qorti tichad l-appell principali ta' Emanuel Bonello bl-ispejjez ta' din l-istanza, u li s-sentenza appellata tigi:

1. Konfermata f'dak li jirrigwarda l-assenjazzjoni tat-tort fis-separazzjoni unikament lil Emanuel Bonello;

2. Konfermata dik il-parti tad-decizjoni fejn l-Onorabbli Qorti ddecidiet li jigu applikati s-sanzjonijiet kontemplati fl-Artikolu 48 u 50 tal-Kodici Civili fil-konfront ta' Emanuel Bonello (para. nru. 2 tal-konkluzjoni ta' l-Onor. Qorti, pagna 290);

3. Riformata l-bqija tas-sentenza billi:

(i) Emanuel Bonello jigu kkundannat ihallas is-somma ta' Lm2,230 lill-esponenti rapprezentanti renti migbura mill-istess Emanuel Bonello proprjeta` tal-komunjoni ta' l-akkwisti;

(ii) Tiddikjara li Emanuel Bonello ma ghandux dritt jigi kumpensat bis-somma ta' Lm4,000 da parti ta' l-esponenti ghall-mobbli u ghamara ezistenti fid-dar "Orangerie", Triq il-Uqija, ta' l-lbragg u tikkonferma l-bqija ta' dak deciz mill-Onorabbli Qorti fil-paragrafi (d) pagna 25 u 30 tas-sentenza;

(iii) Tiddikjara li l-appellata ma ghandhiex taghti s-somma ta' Lm4,000 lil Emanuel Bonello bhala kumpens tal-mobbli u ghamara ezistenti fid-dar "Orangerie", Triq il-Uqija, lbragg, tikkonferma l-bqija tal-paragrafi (g), pagni 26 u 31 tad-decizjoni;

(iv) Illi filwaqt li tikkonferma l-kontenut tal-paragrafi (f) f'pagni 26 u 31 tad-decizjoni, b'mod addizzjonali ma' l-istess paragrafi tordna lil Emanuel Bonello jhallas l-ammont ta' Lm1,625, rapprezentanti nofs id-differenza fil-valur tal-vetturi, lill-esponenti;

(v) Illi filwaqt li tikkonferma l-kontenut tal-paragrafi (k) pagni 24 u 33 tad-decizjoni, tvarja l-paragrafu (i) pagni 27 u 32 tad-decizjoni, fis-sens illi tordna li d-dejn dovut lill-Kummissarju tat-Taxxi Interni ghandu jithalas

unikament minn Emanuel Bonello b'eskluzjoni ta' l-esponenti;

(vi) Illi tvarja l-paragrafu (j) pagani 27 u 32 tad-decizjoni, fis-sens illi filwaqt li tikkonferma li l-appellata ghandha dritt ghal nofs il-valur tal-proprjeta` in kwistjoni, tiddikjara li nofs il-valur ta' l-istess proprjeta` li ghandha tigi assenjata minn Emanuel Bonello lil Carmen Bonello hija s-somma ta' Lm107,000 u mhux Lm17,050, kif indikati mill-ewwel Onorabli Qorti;

(vii) Tvarja l-paragrafi (o) pagani 28 u 34 tad-decizjoni billi flok l-esponenti tigi assenjata l-ammont ta' Lm3,589, tordna li Emanuel Bonello jaghti lill-appellata s-somma ta' LM5,275;

(viii) Tvarja l-paragrafu (n) pagani 28 u 33 tad-decizjoni fis-sens illi s-somma rapprezentanti arretrati ta' manteniment dovuti lill-appellata ghandha tkun dik ta' Lm34,425 u mhux ta' Lm2,850 kif erronjament indikata mill-ewwel Onorabli Qorti;

Filwaqt li tikkonferma l-bqija tal-kontenut tad-decizjoni, b'dan pero` illi b'referenza ghall-ahhar parti tad-decizjoni fejn l-appellata giet ordnata thallas is-somma ta' LM1,000 bhala spejjez addizzjonali fir-Registru tal-Qorti, stante li ma hemmx dritt ta' appell f'dan il-konfront, l-appellata qeghda minn issa tiriserva d-drittijiet taghha fl-intier taghhom, inkluz rimedji ghal ksur tad-drittijiet fundamentali tal-bniedem skond il-ligi. Bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra Emanuel Bonello.

III KONSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI

9. Din il-Qorti sejra titratta u tiddeciedi l-aggravji msemmija mill-appellant fl-ordni li huwa jelenkahom fir-rikors ta' appell tieghu. Madankollu, fejn l-istess kwistjoni titqajjem fl-appell incidentalenti intavolat mill-attrici appellata, allura, din il-Qorti sejra titratta l-aggravji kontestwalment. Wara, imbaghad titratta l-punti ulterjuri sollevati fl-imsemmii appell incidentalenti ta' l-appellata.

(i) Tort tas-separazzjoni

10. Illi l-appellant hassu aggravat bid-decizjoni moghtija mill-ewwel Onorabbli Qorti li attribwietlu l-htija ghat-tkissir taz-zwieg tal-kontendenti. L-attur appellanti jaccenna dettaljatament ghax-xiehda li taw diversi qraba u persuni ohra midhla tal-konjugi Bonello li taw tul is-smigh tal-kawza u li kkorrobaw id-deposizzjoni tieghu. Skond l-appellant mhux possibbli wara li jigi konsiderat il-kontenut kollu ta' dawn id-deposizzjonijiet, li l-appellata tigi skolpata minn kull htija ghall-firda, filwaqt li huwa jigi pingut b'mod li ma jirriflettix dak li hu verament kien fiz-zwieg. Huwa ssottometta li l-appellata kienet principalment responsabbli ghall-firda.

Min-naha taghha, l-appellata rrispondiet ghal dan l-aggravju billi hija wkoll accenntat ghall-provi li ngabru tul il-kawza u rriteniet li din il-Qorti ghandha tasal ghall-konkluzjoni li d-decizjoni ta' l-ewwel Qorti

“f'dak li jikkoncerna t-tort tas-separazzjoni kienet korretta mija fil-mija u dan l-aggravju da parti ta' l-appellant huwa biss tentattiv ulterjuri iehor tieghu sabiex itawwal proceduri li ilhom snin twal ghaddejjin sabiex jirrita u jkompli, skond hu, jumilja lill-esponenti u ma jhallihix tghix il-bqija ta' hajjitha fil-kwiet.” (fol. 685).

11. Wara li regghet fliet bir-reqqa u l-provi eccessivament voluminuzi kollha mressqa mill-kontendenti, din il-Qorti hija tal-fehma li l-aggravju msemmi mill-attur appellanti ghandu jintlaqa' in parte peress li jidher car ghal din il-Qorti li dan iz-zwieg tkisser ukoll minhabba l-karattru ferm diffiqli tal-konvenuta li jispikka b'certi eccessi bhal inkejja, nuqqas ta' rispett, pika, ingurji, mohqrija u agir provokanti li minghajr dubju rrenda l-konvivenza tal-konjugi diffiqli hafna. Dan il-karattru diffiqli tal-konvenuta jirrizulta sodisfacentement mhux biss mix-xiehda ta' l-appellant u ta' wliedu izda wkoll mix-xiehda moghtija minn diversi persuni indipendenti, bhal Dun Vincent Demicoli, Prof. Dun Gwann Frendo, l-Avukat Dr. Anthony Bartolo u l-mara tieghu Sylvana Bartolo u Dun George Frendo. Ghalhekk din il-Qorti ma ghandha l-ebda dubju li l-konvenuta kkontribwiet ukoll ghat-tkissir taz-zwieg taghha.

Inoltre, il-Qorti ma thossx in-necessita` li telabora dettaljatament dwar dan, izda tillimita ruhha billi taghmel riferenza ghad-diversi siltiet mid-deposizzjonijiet tax-xiehda elenkati mill-appellant fir-rikors ta' l-appell tieghu.

12. Certament, ma ghandhiex ragun l-appellata li titlob li din il-Qorti li ma tiehux konjizzjoni tad-diversi xiehda li gew indikati mill-appellant fir-rikors ta' appell tieghu billi dawn jinsabu fi process iehor¹ u ghaldaqstant ma jiffurmawx parti mill-processi appellati. Jirrizulta li t-tlett kawzi bejn il-kontendenti, cioe 414/92, 454/92 u 513/92, kienu mexjin flimkien tant li l-konvenuta stess tirreferi u tirrispondi specifikatament ghal dawn l-istess xiehda li jinsabu fil-process 513/92 fl-affidavit taghha, kif jirrizulta wkoll min-nota taghha fol. 287 u 288 tal-process 414/92. Fi kwalunkwe kaz, din il-kwistjoni ssollewata mill-appellata, illum tinsab sorwolata billi din il-Qorti, kienet ordnat fis-seduta tal-15 ta' Novembru 2005, li l-atti ta' l-imsemmi process 513/92 jigu allegati ma' l-odjerni proceduri.

13. Din il-Qorti lanqas ma ghandha ebda dubju li l-appellant ikkontribwixxa wkoll ghat-tkissir taz-zwieg tieghu. Mill-provi prodotti jirrizulta li l-appellant kien hati ta' eccessi, sevizzi, mohqrija, ingurji gravi u adulterju fil-konfront ta' martu. Anke f'dan ir-rigward, din il-Qorti ma thoss l-ebda necessita` li telabora aktar, apprti dak li se jinghad fil-paragrafu li jmiss.

14. Dwar l-adulterju ta' l-appellant, din il-Qorti ma tistax taqbel mieghu li "*ma ngabet l-ebda prova gravi, preciza u konkordata kif trid il-ligi biex jigi sabiex jigi pruvat l-adulterju...*"² Fil-fatt jidher car li l-appellant kellu relazzjoni ma' mara ohra waqt li kien ghadu jikkoabita ma' l-appellata tant li eventwalment mar joqghod ma' din l-istess persuna. Madankollu x'aktarx li huwa l-kaz li din ir-relazzjoni adultera ta' l-attur kienet pjuttost ir-rizutat ta' zwieg li kien diga` sfaxxa, aktar milli kienet il-kawza tat-tkissir innifsu ta' l-istess zwieg.

¹ Cit. No. 513/92/RCP fl-ismijiet: Emanuel Bonello v. Carmen Bonello cedudt fis-17 ta' Gunju, 2004, li kienet kawza ghall-annullament taz-zwieg.

² Ara pagna 5 tar-rikors ta' appell

15. Din il-Qorti, ghalhekk, waslet ghall-konkluzjoni illi kull parti hija hatja fil-konfront tal-parti l-ohra ta' tortijiet li rrendew il-konvivenza komuni diffiqli hafna u b'hekk, it-tnejn li huma kkontribwew biex iz-zwieg taghhom jitkisser irrimedjabilment. Konsegwentment qeghda tilqa' in parti l-aggravju ta' l-appellant fis-sens hawn fuq imsemmi.

(ii) Divizjoni u Assenjazzjoni tal-Komunjoni ta' l-Akkwisti

16. Fir-rikors ta' appell tieghu l-appellant isemmi diversi aggravji fil-konfront tad-divizjoni u assenjazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti ordnata mill-ewwel Qorti. Immiss issa li dawn l-istess aggravji jigu kunsidrati wiehed wara l-iehor.

(a) Ghamara tal-fond l-“Orangerie”, Triq il-Uqija, tal-Ibragg

17. L-appellant irrifera ghall-paragrafu 3(d) tad-dispositiv tas-sentenza appellata fejn l-ewwel Qorti assenjat il-mobbli u l-ghamara kollha ezistenti fid-dar konjugali l-“Orangerie”, Triq l-Uqija, Ibragg, lill-appellata. Hawnhekk dik il-Qorti mxiet fuq ir-ragunament moghti mill-Perit Legali, Dr. Peter Fenech, li bbaza ruhu fuq il-valuri tal-mobbli kif indikati fir-rapport tal-Perit Tekniku Alfred Camenzuli, u waslet ghall-konkluzjoni li Emanuel Bonello ghandu jigi kkumpensat bis-somma ta' Lm4,000. L-appellant sostna li huwa ma jaqbilx mal-konkluzjonijiet milhuq mill-Perit Legali u li l-ewwel Onorabbli Qorti addottat fis-sentenza taghha. L-appellant irrileva li fl-imsemmija dar hemm numru ta' oggetti mobbli li huma antiki u li l-valur taghhom japprezza maz-zmien. Barra minnhekk l-attur jghid li l-valutazzjoni ta' l-espert tekniku saret snin ilu u *“li l-istess mexa u espleta l-inkarigu tieghu a bazi tal-mandat ta' deskrizzjoni u mhux fuq l-istat u l-valur veru tal-mobbli valutati.”* L-appellanti zied jghid li hu kien telaq mid-dar minghajr ma ha xejn minn go l-istess dar matrimonjali u li kellu jerga' jghammar id-dar residenzjali tieghu mill-gdid a spejjez tieghu. Ghal dawn ir-ragunijiet, l-appellant issottometta li ghandha tigi addottata l-alternattiva l-ohra msemmija mill-Perit Legali, u cioe` li l-oggetti jigu divizi bejn il-partijiet jew altrimenti li l-

appellata tigi ordnata thallsu nofs is-somma indikata mill-espert tekniku bhala l-valur ta' l-oggetti mobbli indikati.

18. L-appellata mhux biss opponiet din is-sottomissjoni ta' l-appellant izda, fl-appell incidental taghha, sostniet li din il-Qorti ghandha tiddikjara li l-appellant ma ghandux dritt li jigi kompensat bis-somma ta' Lm4,000, la darba z-zwieg tkisser unikament tort tieghu. Dan l-aggravju ta' l-appellata, evidentement ma jistax jintlaqa', billi din il-Qorti diga` walset ghall-konkluzjoni li z-zewg partijiet ikkontribwew ghat-tkissir taz-zwieg taghhom.

19. Din il-Qorti ma taqbel xejn ma' l-appellant li l-mobbli fid-dar konjugali ghandhom jigu divizi materjalment bejn il-kontendenti u dan ghar-raguni spjegata fir-relazzjoni tal-Perit Legali.

20. Dwar il-pretensjoni ta' l-appellant li l-appellata ghandha thallsu nofs il-valur ta' l-istess mobbli skond kif dawn gew stmati mill-espert tekniku, din il-Qorti rat il-lista ta' l-oggetti li jinsabu f'din id-dar skond ir-relazzjoni maghmlula mill-Perit Tekniku Alfred Camenzuli (fol. 587 – fol. 596 tal-process 454/92) u hadet in konsiderazzjoni l-konkluzjonijet milhuqa mill-Perit Legali Dr. Peter Fenech (fol. 558 tal-process 454/92) u sussegwentement il-provvediment li tat l-ewwel Qorti dwar il-kompensazzjoni dovuta lil Emanuel Bonello mill-ghamara fil-pussess tal-konvenuta. Fil-fehma tal-Qorti, dak ikkonstatat mill-ewwel Qorti dwar din il-kwistjoni ma jirriflettix b'mod ekwu kif ghandha ssir il-qasma tal-mobbli li jinsabu fl-imsemmija dar konjugali. Jirrizulta li l-istess mobbli gew debitament stmati mill-espert tekniku, u allura l-Qorti ma tistax taqbel mal-konkluzjoni milhuqa fir-relazzjoni tal-Perit Legali, u sussegwentement addottata mill-Qorti, fejn jinghad:-

“tenut kont li hemm percentagg ta' affarijiet li ma ghandhomx uzu ghax qodma u miksurin, li qed jigu valutati fl-ammont ta' lett elef liri Maltin (Lm3,000) u tenut kont li jekk kellhom jinbieghu ma jgibux il-valuri li fil-verita` jiswew u gew debitament stmati, l-espert qieghed jiddeciedi din il-vertenza billi jillikwida s-somma ta' Lm4,000 bhala sehmu mill-mobbli...” (fol. 550 tal-process 454/92)

21. Fil-fehma ta' din il-Qorti il-Perit Legali ma kellux il-kompetenza teknika u lanqas kien mistenni minnu li huwa jaghmel bhal speci ta' ri-evalwazzjoni ta' l-ishma maghmula mill-Perit Tekniku. Skond ir-relazzjoni tal-Perit Tekniku Alfred Camenzuli l-ammont totali tal-beni li jinsabu f'din id-dar huwa ta' circa Lm18,030 (fol. 588 tal-process 454/92), izda minn dan l-ammont jridu jitnaqqsu Lm1,000 ghall-karozza Peugeot 205 li tinsab fil-pussess ta' Carmen Bonello u li gustament l-ewwel Qorti assenjat lilha, u kif ukoll Lm500 li huma l-istima tal-karozza Morris Marina u li l-ewwel Qorti ddecidiet li din ghandha tinbiegh u li l-flus ghandhom jinqasmu ugwalment bejn il-kontendenti. Ghalhekk, il-bilanc tal-valur tal-mobbli li jinsabu fid-dar l-"Orangerie" huwa ta' Lm16,530. Din il-Qorti jhadrilha li l-aggravju ta' l-appellant huwa gustifikat u ghalhekk qed tilqa' l-aggravju tieghu in kwantu li qed tikkonkludi li Carmen Bonello ghandha tikkompensa lil Emanuel Bonello bis-somma ta' Lm8,265 bhala nofs is-sehem tieghu mill-mobbli li jinsabu fid-dar konjugali l-"Orangerie", Triq l-Uqija, Tal-lbragg.

(b) Proprjeta` trasferita mill-appellant li kienet taghmel parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti.

22. Il-paragrafu 3(j) tad-disposittiv tas-sentenza appellata gie kritikata kemm fl-appell principali ta' l-appellant kif ukoll fl-appell incidental ta' l-appellata. Jidher mill-appelli rispettivi taghhom li z-zewg kontendenti hassewhom aggravati dwar id-decizjoni mehuda mill-ewwel Qorti dwar is-somma ta' Lm17,050, li skond l-ewwel Qorti, l-appellant ghandu jaghti lill-konvenuta bhala s-somma rapprezentanti s-sehem taghha mill-proprjeta` li huwa kien biegh lil terzi u li huwa wahdu kien inkassa l-prezz relattiv taghha. Tali proprjeta` kienet fil-fatt taghmel parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti. L-ewwel Qorti addottat il-konkluzjoni milhuqa mill-Perit Legali dwar din il-kwistjoni. L-appellant jissottometti li:

"se mai, ma ghandux jigi kkunsidrat il-valutazzjoni tal-Perit Tekniku, izda biss il-kuntratt in atti tan-Nutar Dr. Anthony Attard tal-4 ta' Frar 1992 (fol. 332 et seq. 454/92 RCP)

minn fejn jirrizulta illi l-esponenti trasferixxa favur terzi diversi porzjonijiet ta' art ghall-prezz globali ta' Lm28,400. Ghaldaqstant is-somma li l-esponenti ghandu jigi ordnat ihallas lill-konvenuta appellata ghandha fil-fehma ta' l-esponenti tkun ta' mhux aktar minn Lm14,200 u mhux Lm17,050." (fol. 807)

23. Mill-banda l-oħra l-appellata tghid, fl-appell incidentali tagħha, li l-ammont ta' Lm17,050 ma jirraprezentax nofs il-valur ta' dawn il-proprjeta`. Hija tkompli billi ssostni li l-imsemmija proprjeta` hija f'zona popolari hafna u tghid testwalment hekk:-

“ma hemmx ghalfejn wiehed ikun perit sabiex jistma li mill-anqas it-tlett idjar jiswew mizerjament LM60,000-il wahda u l-ghelieqi mas-Lm17,000-il wahda.” (fol. 827).

Ghalhekk hija tghid li nofs sehma min din il-proprjeta` tammonta ghal Lm107,000.

24. Din il-Qorti ezaminat ic-crikostanzi li jirrigwardaw it-trasferiment ta' din il-proprjeta`, u kif ukoll regghet fliet bir-reqqa r-rapport magħmul mill-Perit Rene` Buttigieg (fol. 579 tal-process 454/92), fejn l-imsemmi perit jagħti l-valur iddikjarat fuq il-kuntratt u l-valur vigenti fl-1992, cioe` meta sar it-trasferiment tal-proprjeta`, u kif ukoll il-prezz attwali ta' meta saru l-istimi, jigifieri l-1997. Inoltre ezaminat il-konkluzjonijiet milhuqa mill-Perit Legali u hija tal-fehma li sew il-Perit Legali u kif ukoll l-ewwel Qorti kienu gusti fil-konsiderazzjonijiet tagħhom dwar din il-kwistjoni. Ghalhekk a skans ta' ripetizzjoni din il-Qorti qed tikkonferma dak deciz mill-ewwel Qorti fil-paragrafu 3(j) tad-decizjoni tagħha u ghaldaqstant mhux qed tilqa' l-aggravu sew ta' l-attur appellanti dwar din il-kwistjoni u lanqas ma hi qeghda tilqa' l-aggravju tal-konvenuta appellata fl-appell incidentali tagħha. Ghalhekk l-attur ghandu jagħti s-somma ta' Lm17,050 lill-konvenuta Carmen Bonello għas-sehem tagħha mill-proprjeta` li huwa kien ittrasferixxa – sewwa sew kif iddecidiet l-ewwel Onorabbli Qorti.

(c) Dejn dovut lil Vincent u Alfred Borg

25. Emanuel Bonello hassu aggravat bid-decizjoni ta' l-ewwel Qorti dwar id-dejn dovut lil Vincent u Alfred Borg u li l-ewwel Qorti, f'para. 3(k), ikkonkludiet li tali dejn kellu jithallas biss mill-appellant. L-appellant isostni li dan id-dejn sar ghal skopijiet ta' negozju u ghandu jinqasam bejn iz-zewg partijiet. Din il-Qorti hija tal-fehma li l-appellant ghandu ragun dwar dan l-aggravju. Ghandu jigi rilevat li l-abbli Perit Legali fir-rapport tieghu kien irrakkommanda li dan id-dejn ghandu jinqasam bejn iz-zewg partijiet. Madanakollu, kien zied is-segwentu suggeriment fir-relazzjoni tieghu:

“L-Onorabli Qorti tista' meta tigi ghall-kunteggi tiddeciedi li dan id-debitu jigi assenjat lill-attur biex jinqatghu l-pendenzi bejn il-partijiet, b'hekk ikun responsabbli ghal dan id-debitu fl-ammont intier, inkluz l-imghax dovut kif komputat, mill-konvenut, u dan l-ammont jitnaqqas minn ammont dovut lill-konvenut specifikament in parti ma' l-ammont ta' Lm17,050 li l-konvenuta ghandha tinghata mill-konvenut...” (fol. 575 tal-process Cit. Nru. 454/92/RCP).

26. Din il-Qorti jidhrilha li dawn id-djun ma ghandhomx ikunu r-responsabbilita` unika ta' l-appellanti, izda minflok ghandhom jithallsu mill-kontendenti, indaqs bejniethom. Ghalhekk dan l-aggravju ta' l-appellant hu gustifikat u qed jintlaqa'.

(d) LM100 cens fis-sena

27. L-appellant jaccenna ghall-paragrafu 3(l) tad-dispositiv tas-sentenza appellata u jillanja li fil-paragrafu wiehed tar-relazzjoni peritali ma ssir ebda referenza ghal cans dovut bir-rata ta' LM100 fis-sena b'effett minn Ottubru 1991 sad-data tas-sentenza. Fil-fatt, l-ewwel Qorti f'dan il-paragrafu (l) tirreferi ghall-paragrafu wiehed tar-relazzjoni peritali kif ukoll ghal dak li ssottomettiet l-appellata fl-ahhar paragrafu tal-faccata numru 13 tan-nota ta' sottomissjonijiet taghha (fol. 616 tal-process 454/92).

28. Kif sew jissottometti l-appellant, ir-riferenza msemmija mill-ewwel Qorti ghar-rapport tal-perit legali hija ghall-proprjeta` parafernali ta' Carmen Bonello. A bazi ta' dan il-fatt, u la darba l-appellant ma ghandux l-utile dominium ta' l-istess proprjeta`, ma hemmx raguni ghaliex l-attur ghandu hallas xi cens relattiv. Ghalhekk dan l-aggravju ta' l-appellant qieghed jintlaqa' minn din il-Qorti.

(e) Pensjoni ta' l-appellanti

29. L-ewwel Qorti fis-sentenza taghha kkonkludiet li kull pensjoni dovuta lill-appellant ghandha tinqasam bin-nofs bejn il-partijiet. L-appellant hassu aggravat minn din il-konkluzjoni peress li skond hu, l-ewwel Qorti ma tat ebda raguni ghaliex l-appellata ghandha tippercepixxa nofs il-pensjoni tieghu, meta din kienet gia` ddekadiet mid-dritt taghha li tippercepixxi manteniment minghandu permezz ta' att pubbiku fl-atti tan-Nutar Carmel Mangion tal-1 ta' Gunju, 1999.

30. Din il-Qorti ghandha l-istess fehma ta' l-ewwel Qorti dwar din il-kwistjoni, u cioe` li fil-fatt hemm differenza bejn "manteniment" u d-dritt tal-mara ghal nofs il-pensjoni ta' l-appellant proprju peress li pensjoni ma tistax ma titqiesx bhala beneficju li tippercepih wara li tkun hallast ghalih matul hajja lavorattiva. Jidher li l-kontendenti ghaxu flimkien prattikament tul il-hajja lavorattiva taghhom kollha. Ghalhekk din il-Qorti jidhrilha li l-appellata ghandha dritt ghal nofs il-pensjoni ta' l-appellant, sewwa sew kif iddecidiet l-ewwel Onorabbli Qorti fil-paragrafu 3(m) tad-dispozittiv.

(f) Somma tal-pensjoni kapitalizzata percepita mill-appellant

31. Il-kontendenti hassewhom it-tnejn aggravati bid-decizjoni ta' l-ewwel Qorti dwar is-somma kapitalizzata tal-pensjoni ta' l-attur. Fil-fatt l-ewwel Qorti kkonkludiet, fil-paragrafu 3(o) fid-dispozittiv, li l-appellata ghandha tinghata l-ammont ta' Lm3,859 mis-somma globali ta' Lm10,550 percepita mill-appellant bhala somma

kapitalizzata ta' pensjoni. L-ewwel Qorti mxiet fuq ir-rapport tal-Perit Legali. L-appellant ghamel referenza a fol. 66 tal-process 414/92 u qal li hemmhekk l-appellata kienet qalet li hija kienet già rceviet Lm5,225 mis-somma in kwistjoni u ghalhekk l-appellant qed jippretendi li huwa ghandu jinghata d-differenza ta' dan l-ammont minn dak deciz mill-Qorti. Fi kliem iehor, l-appellant qiegħed jippretendi li din il-Qorti tordna lill-appellata biex thallsu s-somma ta' Lm1,366. Din il-Qorti rreferiet a fol. 66 tal-process 414/92 u hemmhekk sabet biss verbal ta' seduta u ma sabet ebda dikjarazzjoni ta' l-appellata kif qed jallega l-appellanti.

32. Fin-nuqqas ta' prova konkreta ta' dak li huwa sostna fl-aggravju tieghu, din il-Qorti ma tistax tilqa' l-ilment magħmul minnu. Lanqas tista' tilqa' l-aggravju ta' l-appellata, li tippretendi li jmissha nofs is-somma ta' Lm10,550, cioe` Lm5,275, peress li fil-fehma ta' din il-Qorti l-Perit Legali kien qassam is-somma tal-pensjoni skond kif kapitalizzata b'mod gust u ekwu bejn il-kontendenti.

(g) Dejn dovut minn Carmen Gatt u Elizabeth Muscat u dejn dovut lil Victor Eminyan

33. L-appellant, fir-rikors ta' appell tieghu, jigbed l-attenzjoni ta' din il-Qorti dwar il-fatt li l-ewwel Qorti naqset milli tiddeciedi dwar is-somma dovuta lill-partijiet minn Carmen Gatt u Elizabeth Muscat, u kif ukoll somma oħra dovuta mill-partijiet lil Victor Eminyan.

34. Din il-Qorti taqbel ma' din is-sottomissjoni ta' l-appellant u ghalhekk taddotta s-suggeriment tal-Perit Legali (fol. 568 tal-process 454/92), u tassenja l-kreditu ta' Carmen Gatt u Elizabeth Muscat lill-attur appellant, filwaqt li similmement tassenja d-debitu dovut mill-kontendenti a favur ta' Victor Eminyan lill-appellant, izda b'dan li l-istess appellant ghandu jhallas lill-appellata nofs il-bilanc li jibqa'.

(i) Aggravji ulterjuri kontenuti fl-appell incidental ta' l-appellata..

35. Din il-Qorti sejra issa titratta l-aggravji ohra msemija mill-attrici appellata fl-appell incidentali taghha. Fl-ewwel aggravju taghha, hija taghmel referenza ghal xi renti li skondha, zewgha Emanuel Bonello rcieva u li hi qatt ma nghatat nofs dawn l-istess renti. Hija tghid li meta sar il-kuntratt imsemmi mill-Perit Legali, hija rrinunzjat ghal kwalunkwe renti li jsiru dovuti minn dakinhar tal-kuntratt 'il quddiem u mhux dawk li kienu gia` thallsu. Ghalhekk hija qeghda tinsisti li ghandha tinghata minn Emanuel Bonello nofs dawn l-ammonti u cioe` is-somma ta' Lm2,230.

36. Fit-tieni aggravju taghha, l-appellata tghid li bi zball, l-ewwel Qorti, meta giet biex tikkalkula l-manteniment dovut b'lura lilha mill-appellant, dik il-Qorti hadet konjizzjoni ta' renti migbura minnha qabel is-separazzjoni *de facto* izda naqset li zzid l-ammont tar-renti l-ohra li Emanuel Bonello gabar abusivament bejn is-sena 1991 u 1999 li kien zamm ghalih. Hija hawnhekk spjegat il-pretensjoni taghha li l-arretrati tal-manteniment dovuti lilha jammontaw ghas-somma komplessiva ta' Lm34,425.

37. Din il-Qorti fliet bir-reqqa l-process dwar dak sottomess mill-konvenuta dwar iz-zewgt aggravji hawn fuq imsemija u ma tarax li hemm raguni valida li tiggustifika li hija tirrevedi dak deciz mill-ewwel Qorti. Jrid jinghad li l-argumenti tal-perit legali ma kienu xejn "*fallaci*" kif iddeskrivithom l-appellata. Fil-fatt, il-Perit Legali investiga dawn il-kwistjonijiet u kkummenta dwar il-mod konfuz li bih ingabru l-provi u d-diffikulta` kbira li sab biex jistabilixxi rabta bejn allegazzjonijiet u provi (ara fol. 542 tal-process 454/92).

38. Din il-Qorti tikkondividi dan il-kumment ta' l-abbli Perit Legali billi verament ma naqsux l-allegazzjonijiet reciproci ta' gbir ta' flejjes u renti ohra, minghajr dawn ma gew sostanzjati bi provi konkreti fuq liema l-Qorti tista' timxi. Barra minnhekk din il-Qorti ma setghetx ma tiehux ukoll in konsiderazzjoni l-pika esageratissima li hemm bejn iz-zewg kontendenti, pika li ma ghenitx biex il-provi mehtiega jingabru regolarment b'mod ordnat u konsistenti. Ghalhekk din il-Qorti qeghda tichad dawn iz-zewg aggravji ta' l-appellata.

39. L-appellata ressqet dwar l-assenjazzjoni maghmula mill-ewwel Qorti tal-vetturi Peugeot 405 u Peugeot 205 lir-rispettivi kontendenti. L-appellata tillanja li l-imsemmija Peugeot 405, li giet assenjata lill-appellant ghandha valur ferm aktar gholi mill-valur tal-karozza Peugeot 205 assenjata lilha. Allegat li l-vettura assenjata lilha tiswa biss Lm800 waqt li l-vettura assenjata lill-appellant tiswa Lm4,000. Ghalhekk tippretendi li hija ghandha tigi kompensata mill-appellant fl-ammont ta' Lm1,625.

40. Dan l-aggravju ma jistax jintlaqa' ghaliex l-appellata ma ssostanzjatx l-allegazzjoni taghha. Specificatament ma hemm l-ebda stima tal-Peugeot 405 li din il-Qorti tista' timxi fuqha. Ghalhekk din il-Qorti qed tikkonferma dak deciz mill-ewwel Qorti dwar din il-kwistjoni.

41. L-appellata qed tikkritika d-decizjoni ta' l-ewwel Qorti li d-dejn dovut lill-Kummissarju tat-Taxxi Interni ghandu jinqasam bejn iz-zewg kontendenti skond kif indikat mill-Perit Legali fir-relazzjoni tieghu. L-appellata tallega li dan id-dejn kellu jigi assenjat unikamnet lill-appellant billi matul is-snin 1994 – 2000 kien hu biss li dahhal il-profitti li kien qed jaghmel min-negozju tal-komunjoni.

42. Din il-Qorti jidhrilha li l-Perit Legali, u sussegwentement l-ewwel Qorti mmotivaw sewwa l-konkluzjonijiet taghhom dwar dan u cioe` li dan l-ammont *“jidher li huwa dovut mill-partijiet u salv li hemm xi ‘objections’ pendenti la darba jigi kjarifikat l-ammont proprju dovut mill-partijiet, dan ghandu jithallas ugwalmart bejniethom.”* (rapport tal-Perit Legali pg. 64 – process fol. 577 – tal-process 454/92). Din il-Qorti ezaminat il-motiv li l-appellata ressqet in sostenn ta' l-aggravju taghha u ma sabet ebda raguni gusta biex tvarja d-decizjoni ta' l-ewwel Qorti dwar din il-kwistjoni. Ghalhekk dan l-aggravju qieghed jigi respint.

IV KONKLUZJONI

43. Ghal dawn il-motivi prevja li tichad l-appell incidentali ta' l-appellata, u filwaqt li in parti u fis-sens premiss

qeghda tilqa' l-appell principali ta' l-appellant, din il-Qorti qeghda tiddisponi mill-kawza billi:-

1. Tikkonferma s-sentenza appellata fejn din laqghet l-ewwel talba ta' Carmen Bonello billi ddikjarat s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti, izda tirrevokaha fejn it-tort tal-firda nghata biss lill-konvenut u minflok tiddikjara li l-firda sehhet b'tort tal-kontendenti t-tnejn kif fuq spjegat u wkoll minhabba inkompatibilita` ta' karattru li rrenda l-hajja konjugali flimkien mhux aktar possibbli u ghalhekk tawtorizza lill-attrici li tghix separata a *mensa et thoro* minn mal-konvenut;

2. Tirrevoka s-sentenza appellata fejn din laqghet it-tieni talba ta' l-attrici u minflok tichad din it-talba;

3. Tikkonferma s-sentenza appellata fejn din laqghet it-tielet talba ta' l-attrici u fejn din illikwidat ir-rimanti assi tal-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-konjugi u fejn din iddividiet u assenjat l-istess billi tat il-provvedimenti kontenuti fil-paragrafi 3 (a), (b), (c), (e), (f), (h), (i), (j), (m), (n), u (o) tad-disposittiv u fejn ghalhekk ordnat:-

(a) Illi it-tmien t'elef (8,000) sehem tal-Mid Med Bank ghandhom jinqasmu bejn il-partijiet, flimkien mad-dividendi kollha li aggrixxew fuq l-istess ishma sad-data tad-divizjoni effettiva;

(b) Illi l-partijiet ghandhom ukoll jaqsmu ugwalment bejniethom l-ammont ta' Lm1,000 depositati fl-Bank of Valletta plc;

(c) Illi l-poloż kollha ta' asikurazzjoni indikati mill-perit legali u anke msemmija mill-appellant a fol. 639 tal-process Citaz. Numru 414/92 ghandhom ukoll jigu lkoll likwidati u r-rikavat jinqassam bejn iz-zewg partijiet. (CB7).

(e) Illi Emanuel Bonello qed jigi assenjat l-mobbli kollha ezistenti fil-fond "Evita", Sqaq Imnieqa, Naxxar, kollox kif deskritt mill-istess perit tekniku fl-imsemmi rapport tieghu u wkoll abbazi tar-regonamenti maghmula mill-Perit Legali, li f'dan il-kaz din il-Qorti qeghda wkoll taddotta;

(f) Illi Carmen Bonello qed tigi assenjata l-vettura Peugeot 205 Reg. No. IAW – 098, filwaqt li r-ragel qed jigi assenjat l-vettura Reg. NO. CAS – 287, liema karożzi gja jinsabu fil-pussess rispettiv ta' kull parti; il-karożza tal-marka Morris ghandha tinbiegh u r-rikavat jinqassam bejn il-partijiet f'porzjonijiet ugwali bejniethom;

(h) Illi il-kreditu ta' Emanuel Bonello kontra certu Joseph Doublesin skond skrittura ta' kostituzzjoni ta' debitu datata 8 ta' Marzu 1990 u li huwa insinwat fl-ammont ta' Lm16,000 ghandu jinqassam bejn il-partijiet kemm f'dak li huwa kapital u kemm f'dawk li huma interessi;

(i) Illi d-dejn kollu dovut lill-Kummissarju tat-Taxxi Interni bhala taxxa ghandu jithallas bin-nofs bejn il-partijiet kif gie indikat mill-istess Perit Legali fir-relazzjoni tieghu;

(j) Illi Emmanuel Bonello ghandu jhallas lil Carmen Bonello s-somma ta' sbatax il-elf, u hamsin lira Maltija (Lm17,050) rapprezentanti sehmu mill-proprjetajiet li r-ragel biegh lil terzi u li huwa wahdu inkassa l-prezz taghhom u liema proprjetajiet gew indikati mill-Perit Legali f'paragrafu 26 tar-relazzjoni tieghu, u din il-Qorti taddota r-regonament tal-Perit Legali f'dan ir-rigward;

(m) kull pensjoni dovuta lil Emanuel Bonello ghandha tinqassam bin-nofs bejn il-partijiet. Nofs l-istess pensjoni li tkun spettanti lil Carmen Bonello ghandha tinbaghat direttament lilha u ghal dan l-iskop kopja ta' din is-sentenza ghandha tigi notifikata lill-persuni u entitajiet li johorgu tali pensjoni sabiex jaderixxu ruhhom ma' l-istess;

(n) Illi Emanuel Bonello ghandu jhallas lil Carmen Bonello wkoll l-ammont ta' elfejn, tmien mija u hamsin lira Maltija (Lm2,850) rapprezentanti arretrati ta' manteniment kif ikkalkulati mill-Perit Legali f'paragrafu 3 tar-relazzjoni tieghu;

(o) Illi Emanuel Bonello ghandu wkoll ihallas lill-Carmen Bonello l-ammont ulterjuri ta' tlett elef, tmien mija u disgha

Kopja Informali ta' Sentenza

u hamsin lira Maltija (Lm3,859) rapprezentanti sehmha mis-somma kapitalizzata ta' pensjoni li huwa rcieva.

4. Tirrevoka l-provvedimenti l-ohra kollha moghtija fis-sentenza appellata in konnessjoni mat-tielet talba ta' l-attrici, u minflok:-

(d) Tassenja lil Carmen Bonello l-mobbli u l-ghamara kollha ezistenti fid-dar konjugali "l-Orangerie", Triq l-Uqija, ta' l-lbragg, kif deskritti fir-rapport tekniku ta' Alfred Camenzuli, u dan kif determinat ukoll mill-istess Perit Legali Dr. Peter Fenech, b'dan li Emanuel Bonello ghandu jigi kkompensat bl-ammont ta' tmient elef mitejn u hamsa u sittin Lira Maltin (Lm8,265) li ghandhom jigu mhallsa lilu minn martu u wkoll l-istess Carmen Bonello ghandha tikkonsenja lil zewgha tlett vazuni kbar hemm indikati:

(g) Tikkundanna lil Emanuel Bonello li jhallas lil Carmen Bonello s-somma ta' hamest elef tlett mija u sitta u hamsin Lira Maltija (Lm5,365.50) rapprezentanti nofs l-ammont tas-somma ta' ghaxart elef seba' mija u wiehed u tletin Lira Maltija (Lm10,731) li l-attur jammetti li zbanka meta telaq mid-dar konjugali;

(k) Tordna li kull dejn dovut lil Vincent Borg, Alfred Borg u lil Ministeru ta' l-Ambjent kif indikat fil-paragrafu 28 tar-relazzjoni peritali ghandu jinqasam bin-nofs bejn il-partijiet.

(l) Tassenja l-kreditu ta' Carmen Gatt u Elizabeth Muscat favur il-kontendenti lil Emanuel Bonello u similmment tassenja d-debitu mill-kontendenti favur Victor Eminyan lil Emanuel Bonello, izda b'dan li Emanuel Bonello ghandu jhallas lil Carmen Bonello nofs ir-rimanenti bilanc u dan skond kif indikat fil-paragrafi 23, 24 u 25 tar-relazzjoni tal-Perit Legali.

5. Tikkonferma s-sentenza appellata fejn din cahdet ir-raba' talba ta' l-attrici

Kopja Informali ta' Sentenza

6. Fl-ahharnett tirrevoka s-sentenza appellata fejn din ordnat li l-ispejjez tal-kawza ghandhom jibqghu a karigu tal-konvenut u minflok tordna li l-ispejjez kemm ta' l-ewwel stanza kif ukoll ta' din it-tieni stanza ghandhom jigu sopportati bin-nofs bejn il-kontendenti u inoltre tikkonferma l-provvediment applikat mill-ewwel Qorti ai termini tal-paragrafu 10 ta' l-iskeda "A" tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta fil-konfront taz-zewg kontendenti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----